

Pro podporu malých a středních podniků při ochraně duševního vlastnictví

Malé firmy mají v jednotlivých ekonomických evropských zemích své nezastupitelné místo. Jak se ukazuje, velmi málo jich ale využívá možností v ochraně duševního vlastnictví. V článku jsou uvedeny skutečnosti, které dokládají, že malé a střední podniky se obávají dopadů covid-19.

Pro oblast ochrany průmyslového vlastnictví je malým a středním podnikům připravena podpora z Evropské komise, která je SME zprostředkována prostřednictvím Úřadu Evropské unie pro duševní vlastnictví (EUIPO) a národními úřady průmyslového vlastnictví. Úřad průmyslového vlastnictví je jedním ze sedmi evropských úřadů, kteří se účastní kompletního programu podpory COSME FUND.

I. Význam malých a středních podniků pro ekonomiku

Mikropodniky a malé a střední podniky představují 99 % společností v EU. Poskytují dvě třetiny pracovních míst v soukromém sektoru a více než polovinou přispívají k celkové přidané hodnotě vytvářené podniky v EU. Malé a střední podniky jsou definované Evropskou komisí na základě doporučení 2003/361/ES.

kategorie podniku	počet zaměstnanců	roční obrat	roční bilanční suma
střední podnik	< 250	≤ 50 miliónů eur	≤ 43 miliónů eur
malý podnik	< 50	≤ 10 miliónů eur	≤ 10 miliónů eur
mikropodnik	< 10	≤ 2 milióny eur	≤ 2 milióny eur

II. Dopady covid-19 na malé a střední podniky v České republice

Dopady na ekonomiku pandemie covid-19 se prozatím odhadují. V září 2020 výzkumná agentura IPSOS pro Asociaci malých a středních podniků a živnostníků ČR provedla průzkum mezi SME týkající se inovací. A to telefonickým dotazováním mezi 300 malými a středními podniky o velikosti 4–250 zaměstnanců. Hlavním cílem bylo zjistit, jak podnikatelské subjekty pohlížejí za dnešních podmínek při pandemii covid-19 na inovace v SME. Velký podíl firem se obává, že jejich plány by mohla pandemie covid-19 ohrozit. Mezi závěry tohoto průzkumu nejsou uvedeny žádné aspekty týkající se duševního vlastnictví.

III. Východiska pro formulování programu COSME FUND – Akční plán pro duševní vlastnictví

Dne 25. 11. 2020 byl Radou Evropské unie přijat dokument (Sdělení komise evropskému parlamentu, radě, evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů) s názvem Maximální využití inovačního potenciálu EU – Akční plán pro duševní vlastnictví na podporu oživení a odolnosti (dále jen Akční plán pro duševní vlastnictví). Vláda tento dokument postoupila Poslanecké sněmovně ČR a její Výbor pro evropské záležitosti jej přijal k projednání.

Akční plán pro duševní vlastnictví se věnuje i ochraně duševního vlastnictví v malých a středních podnicích.

V analytické části Akčního plánu týkající se SME je uvedeno, že pouze 9 % malých a středních podniků v EU si zaregistrovalo práva duševního vlastnictví. Za současné krize počty registrací duševního vlastnictví poklesly na úkor konkurenceschopnosti a odolnosti podniků. Nedávná analýza ukazuje, že neochota SME využívat práva duševního vlastnictví je do značné míry způsobena nedostatečnými znalostmi o duševním vlastnictví. I v případě, že práva duševního vlastnictví využívají, je pro ně systém příliš nákladný, složitý

a obtížně se v něm orientují. Vedle nízké úrovně ochrany svého duševního vlastnictví nevyužívají SME všech jeho výhod komerčně. Finanční analytici a investoři považují duševní vlastnictví za klíčové aktivum v hodnotě firmy a za ukazatel jejich technologických a růstových schopností. Nicméně SME intenzivně nevyužívají znalosti, které hledají financování svého provozu, často nepřijímají vhodné strategie v oblasti duševního vlastnictví, které by jim pomohly zhodnotit jejich nehmotný kapitál. Pro finanční sektor je ocenění patentů nebo ochranné známky klíčové, neboť věřitel či investor se zajímá hlavně o směřitelné zajištění a monopolní právo samotné je přitahuje méně. Dobrá správa duševního vlastnictví je potřebná také na podporu valorizace a zavádění výsledků výzkumu a vývoje v Evropě.

V reakci na analytickou část Akčního plánu je určeno celkem pět klíčových oblastí s konkrétními návrhy opatření. Jedna z oblastí přímo uvádí, že je třeba povzbuzovat využívání duševního vlastnictví, zejména malými a středními podniky.

Mezi konkrétními kroky pro podporu využívání duševního vlastnictví, zejména malými a středními podniky akční plán uvádí:

■ V krátkodobém měřítku bude společně s úřadem EUIPO nabízet finanční podporu nebo poukazy na duševní vlastnictví pro malé a střední podniky, které byly postiženy krizí covid-19, a pomůže jim tak řídit jejich portfolia duševního vlastnictví. Tento program s rozpočtem ve výši 20 miliónů eur na jeden rok byl zahájen 1. ledna 2021 a poskytuje částečné úhrady

za zápis ochranných známek a průmyslových vzorů do rejstříku a za prověřování duševního vlastnictví (přezkum nehmotných aktiv společnosti odborníkem a úvodní poradenství, jak tato aktiva spravovat strategicky).

■ Současně zahájí poradenství v oblasti duševního vlastnictví upravené podle konkrétních potřeb v rámci programu Horizont Evropa, které bude pomáhat inovativním podnikům v různých fázích procesu výzkumu a inovací.

■ Komise ve spolupráci s úřadem EUIPO poskytne přístup k informacím a poradenství o duševním vlastnictví založený na jednom správním místě. Úřad EUIPO poskytne platformu, Evropské informační centrum pro duševní vlastnictví, která se propojí s jednotnou digitální branou a nabídne přístup ke všem důležitým informacím nejen o formalitách v oblasti duševního vlastnictví, ale také o souvisejících službách (např. podávání žádostí o ochranu doménového jména, zápis obchodních firem) a současně nabídne uživatelsky přívětivou evidenci pro malé a střední podniky.

■ Dále usnadní SME využívání jejich duševního vlastnictví, když se pokoušejí získat přístup k financování.

IV. Podpora z COSME FUND

K naplnění akčního plánu pro duševní vlastnictví a v reakci na pandemii covid-19 jsou z programu COSME FUND rozdělovány finanční prostředky Evropské komise a finanční přebytky EUIPO prostřednictvím EUIPO a národních úřadů průmyslového vlastnictví. Tento finanční tok je tímto způsobem nastaven v pilotním roce 2021, ve kterém se národní úřady průmyslového vlastnictví, byť nepřímou, podílejí na rozdělování finančních prostředků prvně. V případě, že se podaří tímto způsobem finanční prostředky na ochranu průmyslového vlastnictví dostat přímo ke konečným uživatelům, tj. k SME, lze očekávat v budoucnu tendenci rozšíření poskytovaných dotovaných služeb v dalších letech. Nyní jsou tímto způsobem podporovány pro SME dva typy služeb:

■ **Služba 1** – Proplacení až 75 % služby IP scan, nákladů na služby předběžné diagnózy v oblasti duševního vlastnictví poskytnutých prostřednictvím (vnitrostátních a regionálních) úřadů duševního vlastnictví EU,

■ **Služba 2** – Proplacení až 50 % poplatků za přihlášky ochranných známek a průmyslových vzorů podané na vnitrostátní, regionální a unijní úrovni.

Podrobné informace o tomto programu jsou uvedeny na webových stránkách EUIPO euipo.europa.eu/ohimportal/cs/online-services/sme-fund.

Realizace obou služeb probíhá ve třech krocích:

1. Žadatel (SME) na internetových stránkách EUIPO věnovaných grantům vyplní online formulář s žádostí o grant euipo.europa.eu/ohimportal/cs/online-services/sme-fund. Poté žadatel obdrží rozhodnutí o grantu, které si musí uschovat pro pozdější uplatnění.

2. Následně žadatel podá přihlášku ochranné známky a/nebo průmyslového vzoru nebo žádost o službu předběžné diagnózy v oblasti duševního vlastnictví (IP scan) a zaplatí za ně do 30 dnů od obdržení rozhodnutí o udělení grantu. Přihlášky ochranných známek lze podat u kteréhokoliv z vnitrostátních úřadů duševního vlastnictví EU, u Úřadu Beneluxu (Belgie, Nizozemsko, Lucembursko) nebo u úřadu EUIPO. Služby IP scan jsou k dispozici u vnitrostátních úřadů, které poskytují tuto službu (Česká republika je mezi nimi).

3. Nakonec žadatel po zaplacení služeb podá do 31. 12. 2021 žádost o platbu pomocí odkazu uvedeného v rozhodnutí o grantu. Proplacení bude provedeno do jednoho měsíce.

Služba 1 – IP scan

Jde o základní IP audit za jednotnou cenu 900 eur. SME po získání grantu zaplatí za tuto službu pouze 175 eur. Úřad průmyslového vlastnictví oslovil přes Komoru patentových zástupců poskytovatele této služby, kteří byli (případně budou) proškoleni u EUIPO, jak tuto službu poskytovat. Úřad průmyslového vlastnictví ručí za kvalitu reportů jednotlivých poskytovatelů a je povinen je kontrolovat.

Tato služba je poskytována pouze v sedmi evropských státech, mezi nimiž je i Česká republika. Dalšími státy jsou Rakousko, Bulharsko, Chorvatsko, Lotyšsko, Slovensko a Španělsko. Český Úřad průmyslového vlastnictví se zařadil, vzhledem k potřebě zvýšit využívání průmyslového vlastnictví v České republice, mezi poskytující země, přestože organizace a propagaci této služby s sebou nese řadu úskalí.

Služba probíhá tak, že poskytovatel s SME projedná její potřeby a očekávání, podepíše dohodu o mlčenlivosti. Cílem je, aby specialisté na duševní vlastnictví pomohli s určením hodnoty aktiv duševního vlastnictví firmy. Poskytovatel následně analyzuje relevantní informace z veřejných databází a internetu. Na základě rozhovoru poskytovatel zhodnotí komplexní stav duševního vlastnictví SME a vypracuje závěrečnou zprávu, ve které doporučí možná vylepšení správy duševního vlastnictví. Tato zpráva je ke kontrole zaslána Úřadu průmyslového vlastnictví, který ručí za kvalitu požadované služby.

Výsledkem reportu IP scan je, že SME získá přehled o:

- tom, jak v souvislosti s IP nastavit vztahy uvnitř společnosti, zejména se zaměstnanci,
- druhu, rozsahu a efektivitě stávajícího nehmotného majetku a jeho hospodářského využití,
- nákladech na registraci a na udržování ochrany,
- zda riskuje porušení práv třetích osob, a jaká z toho plynou rizika,
- tom, která práva by se mu vyplatila registrovat a jakou zvolit další strategii do budoucna.

Služba 2 – Proplacení až 50 % poplatků za přihlášky ochranných známek a průmyslových vzorů

V rámci stejného programu také SME může získat dotaci na 50 % ceny registračního poplatku

foto Shutterstock

za přihlášku ochranných známek a přihlášek průmyslových vzorů.

Poplatek za přihlášku ochranné známky EU je 850 eur (možná dotace na jednu přihlášku 425 eur) a průmyslového vzoru Společenství 350 eur (možná dotace na jednu přihlášku 175 eur). Dotaci lze získat i na národní registraci, kde je poplatek u ochranné známky 5000 Kč (možná dotace na jednu přihlášku 2500 Kč) a u průmyslového vzoru 1000 Kč (možná dotace na jednu přihlášku 500 Kč) za přihlášku.

Celková dotace pro jednu firmu za čerpání obou služeb nesmí přesáhnout 1500 eur.

SME může požádat o grant na ochranu duševního vlastnictví pouze během období pro podání žádosti a pouze za použití poskytnutého online formuláře. K žádostem podaným mimo těchto pět stanovených období se nepřihlíží.

Podání žádosti o grant:

11.–31. ledna, 1.–31. března, 1.–31. května, 1.–31. července, 1.–30. září

Ukončení iniciativy: 31. prosince

Upozornění: O granty mohou žádat všechny podniky, které splňují definici SME, a to i ty, které nejsou plátcí DPH.

V. Role Úřadu průmyslového vlastnictví v realizaci programu COSME FUND

ÚPV ve spolupráci s Asociací malých a středních podniků a živnostníků ČR, agenturou Czech-Invest, Komorou patentových zástupců a dalšími zainteresovanými aktéry propaguje služby poskytované v rámci programu IP scan.

ÚPV poskytuje žadatelům veškeré dostupné informace a v případě potřeby zprostředkovává detailní informace z EUIPO.

Nejsložitějším úkolem v aktivitách COSME FUND pro ÚPV je organizace a realizace služeb IP scan. ÚPV akredituje poskytovatele služeb IP scan a ručí za kvalitu odevzdaných reportů v rámci této služby, jeho role je i kontrola těchto odevzdaných reportů. ÚPV pro akreditaci poskytovatelů služby IP scan požádal o spolupráci Komoru patentových zástupců, která ze svých řad doporučila zájemce o poskytování této služby. Na poskytování služby IP scan se podílejí i další aktéři z průmyslového vlastnictví (Technologické centrum Akademie věd, Svaz vynálezců a zlepšovatelů, IP mediální centrum Praha z. ú.).

Ing. Martina Kotyková, Ph.D.,
Úřad průmyslového vlastnictví